

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
ROZDZIAŁ I. Rozwój nauki prawa administracyjnego w Polsce (Zygmunt Niewiadomski)	15
1. Początki nauki prawa administracyjnego	15
2. Nauka prawa administracyjnego w dwudziestolecu międzywojennym	17
3. Lata powojenne	20
ROZDZIAŁ II. Istota administracji (Irena Lipowicz)	22
1. Pojęcie administracji. Administracja publiczna a państwowa	22
2. Władztwo administracyjne	30
2.1. System trójpodziału władz	31
2.2. Związananie administracji prawem. Prawo zewnętrzne a wewnętrzne	33
2.3. Legitymacja demokratyczna; efektywność i akceptacja jako źródła legitymacji administracji	35
2.4. Administracja w społeczeństwie informacyjnym	36
2.5. Administracja wobec wyzwań globalizacji	39
3. Rodzaje administracji	44
3.1. Administracja świadcząca	45
3.2. Administracja infrastruktury	47
4. Europeizacja prawa administracyjnego	47
Literatura	51
ROZDZIAŁ III. Istota i zakres prawa administracyjnego (Zbigniew Cieślak)	52
1. Ogólna charakterystyka prawa administracyjnego	53
2. Określenie prawa administracyjnego	55
3. Rodzaje norm prawa administracyjnego	58
3.1. Normy regulujące właściwość	59
3.2. Normy materialnoprawne	59
3.3. Normy zadaniowe	60
3.4. Normy określające prawne formy działania	61
4. Zasady prawa administracyjnego	61
5. Odpowiedzialność w prawie administracyjnym	66
Literatura	69

ROZDZIAŁ IV. Podstawowe instytucje prawa administracyjnego

(Zbigniew Cieślak)	70
1. Konstrukcje przepisów prawa administracyjnego	71
1.1. Przepisy uprawniające organy administracji publicznej do działania	72
1.2. Przepisy odsyłające	73
1.3. Przepisy prawne zawierające definicje legalne	74
1.4. Przepisy zawierające pojęcia niedookreślone	74
1.5. Konstrukcja uznania administracyjnego	76
1.6. Normy techniczne	77
1.7. Preambuła	78
1.8. Ogólna charakterystyka procesu stanowienia prawa administracyjnego	79
1.9. Ogólna charakterystyka procesu stosowania prawa administracyjnego	79
1.10. Wykładnia przepisów prawa administracyjnego	80
2. Podstawowe pojęcia nauki prawa administracyjnego	82
2.1. Cel i zadania	82
2.2. Właściwość	83
2.3. Kompetencja	85
2.4. Organizacyjne i pozaorganizacyjne więzi prawne w administracji	86
2.5. Uprawnienie i obowiązek	89
2.6. Interes w prawie administracyjnym	89
3. Teoretycznoprawne konstrukcje nauki prawa administracyjnego	90
3.1. Stosunek administracyjnoprawny	90
3.2. Publiczne prawa podmiotowe	92
3.3. Władztwo administracyjne	93
Literatura	94

ROZDZIAŁ V. Źródła prawa administracyjnego (Irena Lipowicz)

1. Podział na prawo zewnętrzne i prawo wewnętrzne	95
2. Rodzaje źródeł	98
2.1. Konstytucja	99
2.2. Umowa międzynarodowa jako źródło prawa międzynarodowego	101
2.3. Ustawa	103
2.4. Rozporządzenie	103
2.5. Zarządzenie i inne akty wewnętrzne organów centralnych	105
2.6. Akty prawa miejscowego (lokalnego i ponadlokalnego)	106
Literatura	108

ROZDZIAŁ VI. Działy prawa administracyjnego (Zygmunt Niewiadomski)

1. Prawo ustrojowe	110
1.1. Pojęcie prawa ustrojowego	110
1.2. Prawo ustrojowe w systemie prawa administracyjnego	110
2. Prawo materialne	113
2.1. Pojęcie administracyjnego prawa materialnego i jego miejsce w systemie prawa administracyjnego	113
2.2. Podstawowe typy norm administracyjnego prawa materialnego	115
3. Prawo procesowe	118

3.1. Pojęcie prawa procesowego i jego relacje z prawem materialnym i ustrojowym	118
3.2. Historyczne korzenie polskiego prawa procesowego	120
3.3. Rodzaje postępowania administracyjnego	124
Literatura	128

ROZDZIAŁ VII. Podmioty administrujące	129
1. Samorząd terytorialny (<i>Zygmunt Niewiadomski</i>)	129
1.1. Geneza	129
1.2. Istota	131
1.3. Struktura terytorialna	134
1.4. Zadania	136
1.5. Materialne zabezpieczenie realizacji zadań	140
1.6. Organizacja	144
1.7. Nadzór	146
1.8. Samorząd terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej	153
2. Ustrój administracji rządowej (<i>Irena Lipowicz</i>)	180
2.1. Miejsce administracji rządowej w systemie administracji publicznej	180
2.2. Prezydent	186
2.3. Rada Ministrów	188
2.4. Prezes Rady Ministrów	194
2.5. Ministrowie a działy administracji publicznej	197
2.6. Centralne organy administracji	200
2.7. Wojewoda	203
2.8. Inne podmioty administrujące	205
2.8.1. Pojęcie podmiotów administrujących i ich klasyfikacja	205
2.8.2. Samorząd zawodowy i gospodarczy	205
2.8.3. Agencje	207
2.8.4. Zakłady publiczne	208
3. Zakład administracyjny (<i>Irena Lipowicz</i>)	209
4. Inne podmioty administrujące (<i>Zbigniew Cieślak</i>)	212
Literatura	213

ROZDZIAŁ VIII. Prawne formy działania administracji i ich sądowa kontrola (<i>Zygmunt Niewiadomski</i>)	215
1. Klasyfikacja form działania administracji	215
2. Zewnętrzne formy działania administracji	218
2.1. Akt normatywny	218
2.2. Akt administracyjny	219
2.3. Przyrzeczenie administracyjne	220
2.4. Umowa	221
2.5. Porozumienie administracyjne	221
2.6. Działania materialne	222
3. Wewnętrzne formy działania administracji	223
4. Sądowa kontrola działalności administracji	224
4.1. Zakres sądowej kontroli działalności administracji	224

4.2. Kontrola sądu pierwszej instancji	225
4.3. Środki odwoławcze od orzeczeń wojewódzkiego sądu administracyjnego . .	230
4.4. Koszty postępowania sądowoadministracyjnego	232
4.5. Skarga na przewlekłość postępowania sądowoadministracyjnego	232
Literatura	233

ROZDZIAŁ IX. Status prawny pracowników administracji publicznej

<i>(Grażyna Szpor, aktualizacja Andrzej Szpor)</i>	234
1. Zatrudnienie w służbie publicznej	234
1.1. Pojęcia i podstawy prawne	234
1.2. Ewolucja prawa urzędniczego w Polsce	236
1.3. Modele obsadzania urzędów	238
2. Służba cywilna	240
2.1. Uprawnienia i obowiązki członka korpusu służby cywilnej	240
2.2. Kariera członka korpusu służby cywilnej	243
2.3. Organizacja służby cywilnej	250
3. Pracownicy urzędów państwowych poza służbą cywilną	253
3.1. Kategoryzacja pracowników i urzędów	253
3.2. Obowiązki i prawa pracowników urzędów państwowych	255
3.3. Przebieg kariery	257
4. Służba zagraniczna	258
4.1. Skład i organizacja służby zagranicznej	258
4.2. Prawa i obowiązki członków służby zagranicznej	260
4.3. Przebieg kariery	263
5. Pracownicy samorządowi	265
5.1. Pojęcie pracownika samorządowego	265
5.2. Obowiązki i uprawnienia pracownika samorządowego	266
5.3. Przebieg kariery	268
6. Odpowiedzialność majątkowa funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa	271
7. Urzędnicy w społeczeństwie informacyjnym	273
Literatura	275

ROZDZIAŁ X. Terytorialne podstawy ustroju administracji publicznej

<i>(Grażyna Szpor)</i>	276
1. Pojęcie podziału terytorialnego	276
2. Kryteria podziału terytorialnego	277
3. Relacje między podziałem terytorialnym a ustrojem administracji	277
4. Podstawy prawne podziału terytorialnego	278
5. Zasadniczy podział terytorialny państwa	279
6. Podział pomocniczy terytorium państwa	280
7. Podziały specjalne	281
8. Obszary specjalne	281
9. Nazwy miejscowości i obiektów fizjograficznych	282
Literatura	286

ROZDZIAŁ XI. Kontrola administracji

(Grażyna Szpor, aktualizacja Andrzej Szpor)	287
1. Kontrola administracji publicznej – uwagi wprowadzające	287
1.1. Tradycje i perspektywy	287
1.2. Definicje i klasyfikacje	288
2. Funkcje kontrolne organów przedstawicielskich	291
2.1. Funkcje kontrolne parlamentu	291
2.2. Funkcje kontrolne Prezydenta	291
2.3. Funkcje kontrolne samorządowych organów przedstawicielskich	292
3. Kontrola sprawowana przez wyspecjalizowane instytucje niezależne od rządu	293
3.1. Najwyższa Izba Kontroli	293
3.2. Rzecznik Praw Obywatelskich	299
3.3. Rzecznik Praw Dziecka	300
3.4. Prokuratura	301
3.5. Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych	302
3.6. Państwowa Inspekcja Pracy	303
3.7. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	304
4. Kontrola wewnętrzna w systemie administracji	305
4.1. Kontrola wewnętrzna w jednostce organizacyjnej administracji publicznej	306
4.2. Kontrola resortowa	308
4.3. Kontrola pozaresortowa	309
✓4.3.1. Funkcje kontrolne Rady Ministrów i Prezesa Rady Ministrów	310
4.3.2. Kontrola antykorupcyjna	311
4.3.3. Funkcje kontrolne Ministra Finansów	314
4.3.4. Kontrola skarbową	315
4.3.5. Regionalne Izby Obrachunkowe	316
4.3.6. Samorządowe Kolegia Odwoławcze	316
4.3.7. Funkcje kontrolne policji administracyjnych	317
5. Kontrola sądowa	318
5.1. Sądy i trybunały – uwagi ogólne	318
5.2. Sądy administracyjne	319
5.3. Sądy ubezpieczeń społecznych	319
5.4. Sąd ochrony konkurencji i konsumentów	320
5.5. Trybunał Konstytucyjny	321
5.6. Trybunał Stanu	322
Literatura	323

ROZDZIAŁ XII. Transformacja ustrojowa i jej skutki dla nauki prawa

administracyjnego (Irena Lipowicz)	324
1. Transformacja i jej skutki	325
2. Problem władczości działania administracji	326
3. Dylematy badawcze polskiej nauki prawa administracyjnego	327
4. Podejście systemowe do badań nad administracją	329
Literatura	333

ROZDZIAŁ XIII. Polska administracja publiczna w świetle standardów europejskich (<i>Irena Lipowicz</i>)	334
1. Europejski standard administracji publicznej	334
1.1. Uwagi wstępne	334
1.2. Ogólny standard administracji demokratycznego państwa prawnego	337
1.3. Aktualne elementy unijnego standardu administracji	339
1.4. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej – prawo do dobrej administracji	344
2. Polska administracja rządowa w świetle standardów europejskich	348
3. Samorząd terytorialny – standard europejski	351
3.1. Istota samorządu	351
3.2. Kwestia zakresu działania samorządu	352
3.3. Nadzór nad samorządem jako część jego standardu	354
4. Polska administracja samorządowa w świetle standardów europejskich	356
Literatura	360
Skorowidz	363